

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
Історико-філологічний факультет
Кафедра романо-германської філології

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕННЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ «МАГІСТР»**

УДК 811.111'373.7

**ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З ЧИСЛОВИМИ КОМПОНЕНТАМИ ONE
I FIRST В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ**

Виконала:

здобувачка історико-філологічного факультету
спеціальності:

014 Середня освіта (Мова і література
(англійська))

Оленіч Надія Сергіївна

Керівник:

канд. філол. наук, доц. Нісаноглу Н. Г.

Рецензент:

канд. філол. наук, доц. кафедри перекладу
та лінгвістичної підготовки іноземців

Дніпропетровського національного
університету імені Олеся Гончара

Муляр І. В.

Рівне 2024

АНОТАЦІЯ

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З ЧИСЛОВИМИ КОМПОНЕНТАМИ ONE І FIRST В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Оленіч Н. С. Фразеологічні одиниці з числовими компонентами ONE і FIRST в англійській мові

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» зі спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)). - ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», 2024.

Магістерську роботу присвячено дослідженню фразеологічних одиниць із числовими компонентами ONE і FIRST в англійській мові.

Актуальність дослідження зумовлена динамічними змінами в суспільстві, що не можуть не відбитися на лексичному складі сучасної мови, зокрема фразеології, та зростанням зацікавленості лінгвістів до аналізу характеристик фразеологічних одиниць. Важливість цього дослідження посилюється тим, що окреме місце у цій галузі займають фразеологізми з числовими компонентами, значення та походження яких відрізняються від звичайних фразеологічних одиниць.

Об'єктом дослідження є фразеологічні одиниці з числовими компонентами ONE і FIRST.

Предметом вивчення постають синтаксичні функції числових компонентів ONE і FIRST у складі фразеологізмів.

Мета дослідження полягає у встановленні синтаксичних функцій числових компонентів ONE і FIRST у складі англійських фразеологізмів.

Матеріалом дослідження слугують 196 фразеологізмів, відібраних із лексикографічних джерел.

Наукова новизна результатів роботи полягає в тому, що в ній уперше на широкому емпіричному матеріалі здійснено всебічне дослідження числових

компонентів ONE і FIRST у синтаксичному аспекті, що є складниками англійських фразеологізмів.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання матеріалів і результатів дослідження в курсах з лексикології, мовної комунікації для здобувачів гуманітарних спеціальностей. Матеріал дослідження також може бути застосований вчителями-філологами на заняттях з англійської мови, присвячених вивченню фразеології.

Результати проведеної розвідки було узагальнено у таких основних висновках:

1. Визначено, що вони являють собою складні, з національним колоритом, конструкції, особливості котрих лягли в основу багатьох класифікацій.

Вивчення теоретичних напрацювань стосовно категорії кількості дозволило дійти висновку, що вона є однією з визначальних категорій пізнання. Пов'язана з категорією кількості числова символіка відображає цінності та уявлення про світ певного народу. За числом 1 закріпилися такі символічні значення як єдність, духовна сутність, божественність.

2. У результаті дослідження з'ясовано, що у складі фразеологізмів компонент ONE може виступати числівником, неозначеним займенником, присвійним займенником, заміником для іменника, частиною взаємного займенника, частиною прикметників-комполітів і займенників *someone*, *everyone*.

3. Виявлено розмаїття синтаксичних функцій компонента ONE – він може виконувати роль означення (*throw **one's** hands up in horror*), підмета (*in the evening **one** may praise the day*), додатка (*useless laws diminish the authority of necessary **ones***).

4. Встановлено, що у складі фразеологізмів компонент FIRST може виступати числівником і прислівником, виконувати функцію означення (*cast the **first** stone*) і обставини (*if **at first** you don't succeed, try, try, again*).

Застосування квантитативного методу уможливило виявлення кількісних характеристик фразеологізмів згідно з їхніми синтаксичними функціями.

З'ясовано, що серед проаналізованих фразеологізмів превалюють одиниці з числовим компонентом ONE, які виконують синтаксичну функцію означення.

5. Визначено, що використання інтерактивних методів, інтеграція уроків англійської мови з іншими предметами у процесі вивчення фразеології у загальноосвітній школі є доцільними складовими. Етапна система вивчення фразеологічних одиниць, орієнтована на адаптацію матеріалу до вікових особливостей учнів, забезпечує поступове засвоєння фразеологічних структур.

Розроблений комплекс вправ представлено у роботі з урахуванням принципів доступності, послідовності та системності навчання, з метою поглиблення й закріплення знань учнів з фразеології англійської мови, розвитку аналітичних навичок та збагачення лексичного запасу учнів.

Ключові слова: фразеологічні одиниці, числові компоненти ONE та FIRST, методика викладання.

ABSTRACT

Olenich N. S. Phraseological Units with Numerical Components ONE and FIRST in the English Language

This master's thesis explores phraseological units with numerical components ONE and FIRST in the English language. The research is conducted within the framework of the degree program in Secondary Education (English Language and Literature) at the International Economic and Humanitarian University named after academician Stepan Demianchuk, completed in 2024.

The topicality of the research is attributed to the dynamic societal changes that inevitably impact the lexical composition of modern language, including phraseology, and the increasing interest of linguists in analyzing the characteristics of phraseological units. The significance of this research is further underscored by the distinctiveness of phraseological units with numerical components, whose meanings and origins differ from conventional phraseological units.

The object of the research encompasses phraseological units with numerical components ONE and FIRST.

The subject-matter of investigation revolves around the syntactic functions of these numerical components within phraseological units.

The purpose of the study is to establish the syntactic functions of numerical components ONE and FIRST in English phraseological units.

Empirical material of the study. 196 phraseological units selected from lexicographic sources.

The novelty of the paper results lies in the comprehensive examination of numerical components ONE and FIRST in terms of syntax, which are integral parts of English phraseological units, based on extensive empirical data.

This research comprises: Introduction, three chapters with conclusions, General Conclusions and References.

The practical significance of the study lies in the potential utilization of the research materials and findings in courses on lexicology and language communication for students pursuing humanities disciplines. Additionally, the research material can be applied by philology teachers in English language classes dedicated to idiom learning.

The main conclusions derived from the research are as follows:

1. It has been determined that they represent complex constructions with a national flavor, the features of which underlie many classifications. The study of theoretical developments regarding the category of quantity has led to the conclusion that it is one of the defining categories of cognition. Associated with the category of quantity, numerical symbolism reflects the values and worldview of a particular people. The number 1 has such symbolic meanings as unity, spiritual essence, and divinity.

2. The research has revealed that the component ONE in phraseological units can function as a numeral, indefinite pronoun, possessive pronoun, substitute for a noun, part of a reciprocal pronoun, part of compound adjectives and pronouns such as someone, everyone.

3. The diversity of syntactic functions of the component ONE has been identified – it can serve as an attribute (*throw **one's** hands up in horror*), subject (*in the evening **one** may praise the day*), object (*useless laws diminish the authority of necessary ones*).

It has been established that the component FIRST in phraseological units can function as a numeral and an adverb, performing the function of an attribute (*cast the **first** stone*) and an adverbial (*if **at first** you don't succeed, try, try, again*).

4. The application of the quantitative method enabled the identification of quantitative characteristics of phraseological units according to their syntactic functions. It has been found that among the analyzed phraseological units, units with the numerical component ONE predominate, which perform the syntactic function of an attribute.

5. It has been determined that the use of interactive methods, integration of English lessons with other subjects in the process of learning phraseology in secondary schools, is a reasonable approach. A staged system of learning phraseological units, oriented towards adapting the material to the age characteristics of students, ensures gradual assimilation of phraseological structures. The developed set of exercises is presented in the work considering the principles of accessibility, consistency, and systematic teaching, aimed at deepening and consolidating students' knowledge of English phraseology, developing analytical skills, and enriching students' vocabulary.

Keywords: phraseological units, numerical components ONE and FIRST, methodology of teaching.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ ЧИСЛОВИМИ КОМПОНЕНТАМИ ONE І FIRST	
1.1. Фразеологізми та особливості їх класифкації.....	10
1.2. Категорія кількості та числова символіка.....	17
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	21
РОЗДІЛ 2. ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З ЧИСЛОВИМИ КОМПОНЕНТАМИ ONE І FIRST: СИНТАКСИЧНІ ФУНКЦІЇ	
2.1. Фразеологічні одиниці з числовим компонентом ONE.....	22
2.2. Фразеологічні одиниці з числовим компонентом FIRST.....	29
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	33
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	
3.1. Вивчення фразеології на уроках англійської мови.....	34
3.2. Комплекс вправ та завдань для вивчення фразеології на уроках англійської мови в закладах загальної середньої освіти.....	39
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	58
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Магістерську роботу присвячено дослідженню фразеологічних одиниць із числовими компонентами ONE і FIRST в англійській мові.

Актуальність дослідження зумовлена динамічними змінами в суспільстві, що не можуть не відбитися на лексичному складі сучасної мови, зокрема фразеології, та зростанням зацікавленості лінгвістів до аналізу характеристик фразеологічних одиниць. Важливість цього дослідження посилюється тим, що окреме місце у цій галузі займають фразеологізми з числовими компонентами, значення та походження яких відрізняються від звичайних фразеологічних одиниць.

Мета дослідження полягає у встановленні синтаксичних функцій числових компонентів ONE і FIRST у складі англійських фразеологізмів.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні **завдання**:

- обґрунтувати теоретичні засади дослідження фразеологізмів;
- виявити особливості категорії кількості;
- прокласифікувати й проаналізувати фразеологізми відповідно до синтаксичних функцій числових компонентів ONE і FIRST у їхньому складі;
- визначити якісні й кількісні характеристики числових компонентів ONE і FIRST у складі фразеологізмів;
- розробити комплекс вправ на поглиблення й закріплення знань учнів з фразеології англійської мови.

Об'єктом дослідження є фразеологічні одиниці з числовими компонентами ONE і FIRST.

Предметом вивчення постають синтаксичні функції числових компонентів ONE і FIRST у складі фразеологізмів.

У ході розв'язання поставлених завдань були використані такі **методи дослідження**: *описовий метод* (для опису мовних термінів), *метод суцільної*

вибірки (для збору фактичного матеріалу дослідження), *метод кількісних підрахунків* (для опрацювання зібраного словникового емпіричного матеріалу).

Наукова новизна результатів роботи полягає в тому, що в ній уперше на широкому емпіричному матеріалі здійснено всебічне дослідження числових компонентів ONE і FIRST у синтаксичному аспекті, що є складниками англійських фразеологізмів.

Матеріалом дослідження слугують 196 фразеологізмів, відібраних із лексикографічних джерел.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання матеріалів і результатів дослідження в курсах з лексикології, мовної комунікації для здобувачів гуманітарних спеціальностей. Матеріал дослідження також може бути застосований вчителями-філологами на заняттях з англійської мови, присвячених вивченню фразеології.

Публікації. Основні результати дослідження було викладено в науковій публікації (у співавторстві) видання України.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, основної частини, яка містить три розділи, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ ЧИСЛОВИМИ КОМПОНЕНТАМИ ONE I FIRST

1.1. Фразеологізми та особливості їх класифікації

Фразеологія – це галузь мовознавства, що вивчає фразеологічний склад мови в його сучасному стані та історичному розвитку. Вона займається аналізом сукупності фразеологізмів у мові, тобто стійких виразів, що виникають внаслідок специфічної внутрішньої мовної семантики та граматичної структури.

Фразеологія також вивчає сукупність характерних засобів вираження, що притаманні певній соціальній групі, окремому автору або літературно-публіцистичному напрямку. Ця галузь мовознавства дозволяє розуміти виразовий багаж мови та особливості її використання в різних контекстах, забезпечуючи більш глибокий аналіз культурних, історичних і соціальних аспектів комунікації [Глущенко 2006].

Вивченню фразеологізмів присвячені роботи багатьох науковців, серед яких Л. В. Савченко, Н. В. Стрюк, С. В. Баранова, С. М. Кереченко, Л. М. Коцюк, І. А. Прядко, Ю. Ф. Прадід, П. О. Редін та інші. Кожен із дослідників використовував різноманітні підходи вивчення фразеологізмів та критеріїв для їх класифікації.

Сучасна лінгвістика досліджує фразеологічні одиниці в різних аспектах:

1. Системно-мовному, де фразеологізми є мовними одиницями, що знаходяться на межі між лексикою та синтаксисом [Венжинович 2016, Гарбера 2020].
2. Функціональному, відповідно до якого вони виконують конкретні функції в різних типах текстів [Григораш 2015, Кир'янова 2014, Марр 1938].
3. Когнітивно-риторичному, де фразеологізми є ментальними конструкціями, що виконують риторичні функції для привертання

уваги, характеристичності та оцінки референтів і формування відношень читача до змісту [Коляда 2013].

Слід підкреслити, що фразеології притаманна стабільність. Так Н. Хома стверджує, що за допомогою фразеології можливо дослідити менталітет кожного народу, усвідомити його образність і спосіб мислення [Хома 2011]. З точки зору Л. В. Савченко фразеологія – це віддзеркалення картин реальності, у якій містяться фрагменти культури, історії, етнографії, психології, світогляду, релігії, і відтворюється національний характер народу, це самобутній зразок детального кодування його духовної культури [Савченко 2013].

Серед основних завдань фразеології науковці виділяють такі [Баран 1999, с. 5]:

- 1) встановлення взаємозв'язку фразеології з суміжними дисциплінами;
- 2) розкриття внутрішнього механізму поєднання компонентів, виявлення змін, що відбуваються у фразеологічній сполучуваності слів;
- 3) аналіз одиниць фразеологічного складу, тобто вивчення їхньої структури, відтворюваності, визначення розміру сфери компетенцій фразеології;
- 4) встановлення типової класифікації фразеологізмів;
- 5) дослідження характеру і властивостей значення фразеологізмів;
- 6) вивчення функціонування фразеологізмів.

Лінгвістами розроблено численні класифікації фразеологізмів. Наприклад, класифікація Л. Г. Авксентьєва розроблена з урахуванням специфіки їхнього складу. Тут можна виділити дві групи:

1. Фразеологізми, утворені з лексичних одиниць вільного вжитку, які належать до активного лексику. Наприклад, в українській мові – *кидати погляд, брати за горло*.
2. Фразеологізми з лексико-семантичними особливостями. Тут мова йде про лексичні одиниці, які вийшли з вжитку або застаріли. В українській мові це, наприклад, *як курка у борщі, притча на язиках* [Авксентьєв 2018].

Слід зазначити, що фразеологізми визначаються як стійкі вирази або словосполучення, що в мові функціонують як єдине ціле і мають специфічне значення, яке відрізняється від літературного або словникового визначення окремих компонентів [Лященко 2014].

І. А. Прядко стверджує, що фразеологізми охоплюють всі словосполучення, які відповідають трьом ключовим характеристикам: включеність до номінативного запасу мову, наявність певної або часткової ідіоматичності, а також характеристика сталості і змінюваності до певної міри, проявляючись у можливість вітворення словосполучень «у готовому вигляді», які не вважаються окремим словом [Прядко 2012, с. 106].

П. О. Редін трактує фразеологізми як «стабільні поєднання лексем із повністю або частково зміненим значенням» [Редін 1994, с. 50]. Г. Їжакевич визначає фразеологізм як «загальне позначення лексично нероздільних стійких словосполучень, які характеризуються семантичною та інтонаційною цілісністю» [Їжакевич 1973, с. 152]. В. О. Грамотіна тлумачить фразеологізм як «словосполучення, у якому семантична монолітність (цілісність номінації) переважає над структурною відокремленістю його складових елементів» [Грамотіна 2013, с. 26].

У своїй роботі О. М. Галинська характеризує фразеологізми як «стійкі комбінації слів» [Галинська 2013, с. 54], тоді як В. Д. Ужченко вказує, що фразеологізм – це «відтворюване, цілісне за значенням, стійке за складом і структурою словосполучення» [Ужченко 2007, с. 7].

У сучасних підручниках та словниках вживається різноманітна термінологія стосовно фразеологічних одиниць. До прикладу, С. М. Кереченко і С. В. Баранова розглядають поняття «фразеологізм», «фразеологічна одиниця», «фразеологічний оборот» як синонімічні [Кереченко, Баранова 2020 с. 147].

Слід підкреслити, що характерною рисою фразеологізму є ідіоматичність, яка виявляється в тому, що його семантично нерозчленовуване значення не виводиться зі значень його складових компонентів, які взяті окремо, і не збігається з ними. Звідси виникає неможливість точного перекладу

фразеологізму на інші мови, що може бути пояснено наявністю специфічних законів які властиві саме цій мові. Якщо вільні словосполучення будуються в основному за загальними законами мовного відображення позамовної дійсності, то використання слів у складі фразеологізму визначається специфічними закономірностями системи даної мови.

Також фразеологізми класифікуються науковцями у залежності від походження: національні фразеологізми, тобто ті, що виникли в даній мові, а також запозичені, взяті з іншої мови, включаючи ті, що були перекладені дослівно [Серженко 2013]. Наприклад, національним фразеологізмом української мови може бути *два чоботи пара*. А прикладом запозиченого – *чорна дірка*.

У класифікації Р. П. Зорівчак сфокусовано увагу на виділенні структурних типів фразеологізмів:

тип 1 – одновершинні фразеологізми (включають одну значущу лексему та кілька незначущих, наприклад, *by heart* – *напам'ять* в українській мові);

тип 2 – фразеологічні одиниці, які побудовані згідно зі структурою сполучного (наприклад, *all legs and wings* – *незграбний високий підліток*) або підрядного словосполучення (наприклад, *mist before the eyes* – *суцільний туман*);

тип 3 – фразеологічні одиниці з частково предикативною структурою. Наприклад, лексема і підрядне речення – *see how the land lies* – *бачити, як справи*;

тип 4 – це дієслівні фразеологічні одиниці зі структурою фрази з дієсловом у неозначеній формі та зі структурою речення з дієсловом у страждальному стані (наприклад, *cost an arm and a leg* – *коштувати цілу купу грошей*);

тип 5 – фразеологізми зі структурою простого чи складного речення (наприклад, *long hair and short wit* – *волосся довге, а розум короткий*, *better one-eyed than stoneblind* – *краще косий, ніж сліпий*) [Зорівчак 2013].

Згодом Р. П. Зорівчак представлено ще одну класифікацію фразеологізмів, у якій виділено чотири структуро-семантичні класи фразеологічних одиниць.

Першим із цих класів є номінативно-фразеологічні одиниці – вирази, які виконують функцію назви. У цей клас не входять складні речення та такий структурний тип фразеологізмів як дієслівні фразеологічні одиниці зі структурою фраземи з дієсловом у інфінітиві та зі структурою речення з дієсловом у страждальному стані. До цього класу відносяться субстантивні, ад'єктивні та адвербіальні фразеологічні одиниці.

Науковець А. О. Загнітко пропонує наступну класифікацію фразеологічних одиниць:

- ідіоми чи фразеологічні сполучення;
- паремії (прислів'я та приказки), що мають одночасно дослівне та переносне значення;
- мовні формули;
- штампи;
- крилаті вислови [Загнітко 2010].

А. О. Загнітко розробив свою класифікацію фразеологізмів, базуючись на класифікації Ш. Баллі [Загнітко 2010]. Він виділяє три типи фразеологізмів: фразеологічні злиття, фразеологічні одиниці та фразеологічні поєднання.

Еквівалентність фразеологізму і окремого слова означає, що вони мають багато спільного. Як і слово, фразеологізм є одиницею мови, яка відтворюється в готовому вигляді, а не створюється кожен раз знову, має свій смисл і граматичну відповідність [Венжинович 2021]. Фразеологізм, так само як і слово, належить до певної частини мови:

- іменникові ФО (*тягар літ*);
- прикметникові (*сталеві м'язи*);
- дієслівні (*перевести дух*);
- прислівникові (*ні в сих ні в тих*) [Соболевська 2018].

Згідно з типологією Л. Г. Скрипник, увесь фонд фразеологічних одиниць розподіляє на фразеологізми, організовані за моделлю словосполучень, і фразеологізми, організовані за моделлю речення [Скрипник 1973].

Варто зазначити, що фразеологічні вирази є найбільш колоритною та унікальною складовою лексики будь-якої мови. Такі вирази збагачують мову, надають їй виразності та емоційної насиченості і часто використовуються для передачі ідіоматичних значень, заснованих на культурних та історичних традиціях мовного співтовариства [Мізін 2011].

Емоційно-експресивне забарвлення фразеологізмів виявляється в тому, що більшість з них, окрім своєї номінативної функції, виконують і характерологічну функцію: вони не лише називають якісь предмети, явища і дії, що існують в об'єктивній дійсності, але й одночасно оцінюють їх. Деякі фразеологізми мають мінімальну виразність, наприклад, *стояти у вагах*. Інші мають яскраво виражену експресію і служать засобом оцінки референта, наприклад, *бити ключем*.

Поняття фразеологізму невіддільно пов'язане з поняттям конотації. Враховуючи те, що фразеологізмам властива наявність додаткової інформації, мова йде про конотацію, яка пов'язана саме з емоційними асоціаціями [Crystal 2008, p. 102]. Присутність у ФО емоційно-експресивного забарвлення можна визначити, порівнюючи синонімічні фразеологізми, які при однаковому значенні можуть відрізнитися своєю конотацією.

Наприклад, про людину, яка вміє робити все, говорять *майстер на всі руки*, де проявляється позитивна оцінка, *від нудьги на всі руки* – про людину, яка від нудьги займається різними справами, тож поданий вираз вказує на жартівливо-іронічну оцінку.

Фразеологічне значення включає не лише характеристики вже відомих реальностей, а й відображає ставлення та оцінку цих реальностей. Застосування фразеологічних зворотів збагачує будь-який текст. Їх легке впізнавання та передбачуваність зробить текст, більш захопливим та емоційно впливовим завдяки їхній образності та метафоричності, підвищуючи його здатність до запам'ятовування, слугуючи одним зі знарядь для впливу на читача чи слухача на основі їхньої образності та емоційного заряду. Вони функціонують як

«непрямі підказки, що вказують аудиторії, яким чином їй слід реагувати на зміст повідомлення» [Ковальська 2001, с. 5], тобто є засобами персуазивності.

Як зауважують С. М. Кереченко та С. В. Баранова, ефективне виконання естетичних, розважальних та впливових функцій можливе тільки тоді, коли адресат здатен правильно інтерпретувати символіку, «розгадати» фразеологізм і вловити його символічний зміст. Для цього потрібно мати певні фонові культурні знання [Кереченко, Баранова 2020 с. 147].

Для створення бажаного ефекту часто використовуються модифіковані (трансформовані) фразеологічні одиниці. Під модифікацією розуміється зміна структури або змісту фразеологічного виразу, що відрізняється від його класичного варіанту, закріпленого в словниках. Завдяки трансформованим фразеологічним одиницям «створюється суб'єктивне ставлення адресанта до подій дійсності», а також «освіжається» сталий фразеологічний вираз [Нісаноглу 2021, с. 74]. Такі варіації також відомі як окказіональні варіанти або індивідуальні авторські адаптації.

До прикладу: *two heads are better than one, and five a better than two*. Наведений фразеологізм є трансформацією звичної форми *two heads are better than one* (одна голова добре, а дві краще) за допомогою розширення компонентного складу (*and five a better than two*). У цьому контексті додатковий компонент вказує на необхідність залучення якомога більшої кількості «голів», тобто людей з розвиненими розумовими здібностями для вирішення певної проблеми.

Отже, вищенаведені теоретичні міркування засвідчують великий діапазон наукових розвідок у галузі фразеології, при цьому відзначається відсутність у лінгвістиці єдиного визначення фразеологізму та єдиного підходу до типологізації фразеологізмів. Кожна з класифікацій розроблена з урахуванням певних критеріїв й ознак фразеологізмів. Як важливий елемент культурної спадщини фразеологічні одиниці є віддзеркаленням традицій, звичаїв та особливостей менталітету народу.

1.2. Категорія кількості та числова символіка

Однією з фундаментальних категорій, яка становить основ для розуміння світу та набуття знань, є категорія кількості. Вона є найбільшою із загальних категорій у сучасному мисленні людини і пронизує всі аспекти її діяльності, як практичної і побутової, так і науково-пізнавальної. Категорія кількості є універсальною логічною категорією, що є необхідним елементом процесу пізнання.

Категорія кількості, як і будь-яка логіко-граматична категорія, виявляється у всіх мовах, але кожна мова має свою унікальну понятійну основу, яка може бути репрезентована різними лінгвістичними засобами в залежності від специфіки кожної мови [Балабан 2019].

У поглядах науковців простежується взаємозв'язок між категорією кількості й розвитком людського мислення в процесі трудової діяльності. Так, на думку М. Марра, система числівників виникла як результат тривалої та давньої традиції взаємодії різних мов та їхніх носіїв. У давнину взаємодія між мовами розпочалася з обміну товарами, а потім розвивалася в торгівлю та інші види стосунків, що сприяли уніфікації способів вираження кількості.

Уявлення про число і кількість, що відображали загальні погляди на природу, людину і суспільство, були важливими в кожному історичному періоді [Марр 2021]. До того ж, М. Марр вважав числівники «міжнародною категорією мови», підкреслюючи їхню важливу роль у спілкуванні [Марр 2021, с. 24].

У процесі трудової діяльності, де задіяно все більше різноманітних предметів, виникає потреба, що відображає перехід від чуттєво-конкретного мислення до абстрактного, від окремого до загального. Людина починає групувати предмети та явища за загальними ознаками або функціями, виокремлюючи категорії кількості та якості [Дідун 2016]. Цей перехід в мисленні також сприяє усвідомленню людиною свого індивідуального статусу та відокремлення від інших членів суспільства. Таким чином, виникає нове

протиставлення між одиничним і множинним або загальним, і це стає важливою частиною еволюції мислення людства [Суська 2006].

Зазначена категорія відображена в системі мови на всіх рівнях, включаючи лексику та граматику. Її зміст включає в себе єдність дискретної (перервної) та недискретної (неперервної) кількості. Перша з них виражається за допомогою лічби та числівників, які вказують кількість, а друга пов'язана з вимірюванням. Мовна категорія кількості виникає зі складної взаємодії між об'єктивним світом та свідомістю людини [Вихованець 1988]. Під час аналізу мовних засобів вираження цієї категорії виявляються різні суперечності як на логічному, так і на граматичному рівнях. Це свідчить про те, що закони розвитку категорії кількості в об'єктивному світі, свідомості та мові можуть бути різними.

Отже, категорія кількості в мові та мисленні є не лише важливим засобом вираження кількісних понять, але й ключовим компонентом для розуміння і сприйняття світу.

З категорією кількості пов'язана числова символіка, у якій відбито давні вірування у магічну силу чисел. Вважаємо за доцільне систематизувати дані про роль чисел в історії та культурі людства, що є підґрунтям для вивчення фразеологізмів із числовими компонентами.

Передусім число є джерелом усього існуючого та основної гармонії всесвіту [Купер 1978, с. 113]. Число 1 як первісна одиниця («an upsurging and uprising, the principle which gives duality and thence to multiplicity and back to final unity») втілює підйом і воскресіння, принцип, який породжує дуалізм, а з нього – множинність, щоб потім знову повернутися до кінцевого єднання [мій переклад – Оленіч Н. С.]. У християнстві число 1 є символом Бога-Отця [Купер 1978].

Велике значення в культурах та релігіях мають числа 3, 7 та 10. Число 3 є символом тріади або триєдини, воно представляє єдність та гармонію. У багатьох релігійних та філософських системах це число використовується для вираження Бога як Трійці у християнстві або трьох аспектів божественного в індуїзмі (Брама, Вішну, Шива).

Число 7 також має глибокий символічний зміст та асоціюється з повнотою, досконалістю та вивершеністю. У багатьох культурах 7 використовується для позначення різних аспектів космосу (наприклад, сім днів створення у християнстві чи сім сходінок Будди) [Купер 1978].

Число 10 також має важливе символічне значення та представляє повноту, а також порядок і стабільність. У багатьох традиціях число 10 використовується для позначення космічного порядку (наприклад, десять заповідей у християнській традиції) або повноти у системах підрахунків [Купер 1978].

Ці числа відображають не лише кількість, а й різноманітні ідеї та сили, що діють у природі та суспільстві. Згідно з піфагорійською теорією числа є ключовим принципом Всесвіту, символи, що виражають різні концепції та етапи розвитку космосу, відповідно все у Всесвіті відбувається відповідно до чисел [Мізінь 2011].

В українській символіці особлива увага приділялась числам 1, 3, 9 і 12, які вважалися важливими символами духовної єдності, буття та гармонії. Наприклад, 1 символізувало буття, духовну сутність, а також було ознакою єдності та божественності. Число 3 вважалось символом триади, гармонії та повноти, 9 – символом універсальної гармонії та духовності, а 12 – символом повноти та цілісності [Енциклопедичний словник символів культури України 2015].

Числа 4, 7, 13, 24 і 40 також мали свою магичну символіку в українській культурі. Наприклад, число 40 часто зустрічалося в різноманітних обрядах, таких як родильні, весільні та похоронні, вказуючи на важливі події та періоди в житті [Енциклопедичний словник символів культури України 2015].

Фразеологізми із числовими компонентами займають особливий просярок будь-якої мови. У своїй семантичній структурі вони здебільшого віддзеркалюють цінності народу, характерні риси етапів історичного розвитку й соціально-економічного ладу. Дослідження фразеологічних одиниць з компонентами-числівниками дозволяє виявити, яким чином зазначені

компоненти впливають на національно-культурну своєрідність семантики [Швець 2014].

У вільних словосполученнях числівники використовуються для позначення точної кількості вказаних об'єктів, але на значення числівника в складі фразеологічної одиниці впливає контекст: перетин і включення їх значень у семантику цілої одиниці. Фразеологізми з числовим компонентом характеризуються відхиленнями від традиційної структури і семантики вихідних словосполучень [Галинська 2013]. Фразеологічні вирази, де числівник є структурним компонентом, представляють собою складні лінгвістичні явища зі специфічною структурою і значенням. Фразеологізми з числівниками відрізняються відтворюваністю і відносною стабільністю структурних компонентів, яка підтримує семантичну цілісність.

Компоненти фразеологічних словосполучень (ФС) можуть зазнавати як повних, так і часткових семантичних змін. У зв'язку з втратою первісного значення числівників у ФС вони переходять до категорії потенційних слів або зберігають певне семантичне спрямування. Наприклад, *one and all* – всі як один, *one in a thousand* – дуже рідкий, один на тисячу, *two bits* – монета в 25 центів, *in two twos* – миттєво, *put two and two together* – зробити висновок [Швачко 2011].

Застосування одного і того ж числівника у різних фразеологічних виразах призводить до семантизації різних значень. До прикладу, фразеологізми із компонентом ONE виступають носіями значення відокремленості (*one and only*, *one and the same*), відповідності, рівності (*one man one vote*, *one vote one value*), одиничності (*one at a time*, *one move away may lose the game*), часової невизначеності (*one evening*, *one time*) [Швачко 2013].

Таким чином, числа мають не лише кількісні, а й символічні властивості. Вірування відігравали значну роль у житті давніх людей, що позначилось на символіці чисел, у яких втілено основи світобудови. Ідейно-символічне навантаження чисел віддзеркалює національний характер певного народу, його цінності та уявлення про світ.

Висновки до Розділу 1

1. Розробка теоретичної бази дослідження фразеологізмів дозволила дійти висновку, що вони є складними мовними конструкціями, які складаються зі слів та виражають певні стійкі значення.

2. Результати дослідження класифікацій фразеологізмів свідчать про розмаїття ознак і особливостей зазначених одиниць як основи для їх диференціації.

3. Фразеологічні одиниці визнаються важливими елементами мови, що надають текстам експресивності та стилістичної насиченості, відбиваючи національно-культурну специфіку.

4. Категорія кількості є однією з основоположних категорій пізнання. Як мовна категорія, вона формується в результаті складної взаємодії між об'єктивною реальністю та свідомістю людини.

5. Пов'язана з категорією кількості числова символіка відбиває не тільки кількісне, скільки якісне значення. За числом 1 закріпилися такі символічні значення як єдність, духовна сутність, божественність.

6. Фразеологічні одиниці, які містять у своєму складі числівник, зокрема *one* і *first*, відрізняються своєрідною структурою і значенням, а також характеризуються відносною стабільністю структурних елементів.

РОЗДІЛ 2. ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З ЧИСЛОВИМИ КОМПОНЕНТАМИ ONE I FIRST: СИНТАКСИЧНІ ФУНКЦІЇ

2.1. Фразеологічні одиниці з числовим компонентом ONE

За граматичними ознаками числівник *one* є кількісним, а *first* – порядковим. Провівши дослідження зібраного нами фактичного матеріалу з лексикографічних джерел (Англо-український фразеологічний словник, The Penguin Dictionary of English Idioms, Proverbs from around the World, NTC`s Thematic Dictionary of American Idioms), можна підсумувати, що числовий компонент ONE у складі фразеологізмів означає число/кількість і виконує функцію **кількісного означення** вживаних іменників, що представлено у першій групі:

- *by **one** ear he hears, and by other he dismisses*
- *the horse may wish to do **one** thing, but he who saddles him another*
- *the chameleon does not leave **one** tree until he is sure of another*
- *a flatterer has water in **one** hand and fire in the other*
- ***one** father can support twelve children, but twelve children cannot support **one** father*
- *he who has no children has **one** sorrow, he who has children has a thousand sorrows*
- *there are 40 kinds of lunacy, but **only one** kind of common sense*
- *six feet of earth makes us all of **one** size*
- ***one** day in perfect health is much*
- *you cannot clap with **one** hand **only***
- *there is not room for two feet in **one** shoe*
- *from seeing smoke rising from **one** house, we do not infer that there is a fire in another house*
- ***one** mistake will never kill a man*
- *a thousand friends are few, **one** enemy is too many*

- *when **one** evil comes, a million follow it*
- *a person is a guest for **one** or two days, but becomes an intruder on the third*
- *though the emperor be rich, he cannot buy **one** extra year*
- *two watermelons cannot be held in **one** hand*
- *“I scratched the ground with both feet,” says the hen. “If I do not find anything with **one** foot, I certainly shall with the other”*
- *who travels for love, finds a thousand miles **only one** mile*
- *when two hearts are **one**, even the king cannot separate them*
- ***one** barking dog sets all the street barking*
- ***one** fool makes many*
- ***one** chick keeps a hen busy*
- *when everyone praised the peacock for his beautiful tail, the birds cried out with **one** consent, “But look at his legs, and what a voice!”*
- *do not pull down the mosque in order to get **one** brick*
- ***one** coin in the empty money box makes more noise than when it is full*

Серед представлених вище фразеологізмів є такі, чиї кількісні характеристики інтенсифікуються словом *only*, який вжито у пре- і постпозиції до компонента ONE.

Аналіз фактичного матеріалу дозволив виокремити у цій групі низку фразеологізмів, які в зазначених контекстах актуалізують невизначену кількість (мало/мала кількість), тобто значення не є в буквальному значенні «один/одна/одне», до прикладу:

- ***one** in a million*
- ***one** in a thousand*
- *two heads are better than **one***
- *three feet of ice are not frozen in **one** day*
- ***one** word of thanks reaches up to heaven*
- ***one** cloud is enough to eclipse all the sun*
- ***one** spoonful of tar spoils a barrel of honey*
- ***one** scabbed sheep is enough to spoil a flock*

- *one drop of poison infects the whole tun of wine*
- *one link broken, the whole chain is broken*
- *one rotten apple decays the bushel one spoonful of tar spoils a barrel of honey*

Проаналізовані фразеологізми дали можливість засвідчити вживання числового компонента ONE у функції підмета у неозначено-особових реченнях, який, по суті, виступає неозначеним займенником:

- *one cannot catch an old fox in a burrow with one hole*
- *one gets pearls without asking, and another cannot obtain alms even by beginning*
- *one cannot lie down with dogs without rising with fleas*
- *one can't make a horn of a pig's tail*
- *one cannot make an omelette without breaking eggs*
- *one cannot make a silk purse out of a sow's ear*
- *one cannot please everyone*
- *when one is not good oneself, one likes to talk of what is wrong with others*
- *it is easy to forget kindness, but one remembers unkindness*
- *the more one knows, the less one believes*
- *while the cautious one ponders, the fool will cross the bridge*
- *in large rivers one finds big fish but one may also be drowned*
- *one must accept the cow's kick as well as her milk and butter*
- *if there are no thrushes, then one eats blackbirds*
- *if there is no apple, one eats a little carrot*
- *as long as the sun shines one does not ask for the Moon*
- *one has only to die to be praised*
- *through mistakes one becomes wise*
- *one does not chase that which is already caught*
- *one cannot lap up the ocean with a shell*
- *step by step, one should ascend the stairs*
- *one cannot learn to swim in a field*

- *one cannot possibly bake bread for the entire world*
- *one who grabs too much may lose it all*
- *one may be confuted and yet not convinced*
- *one doesn't mention the rope in the house of a hanged man*
- *in the evening one may praise the day*

Вважаємо за доцільне виділити в межах цієї групи підгрупу з невеликої кількості фразеологічних одиниць, які, крім числового компонента-підмета ONE, містять частку *no*, тим самим перетворюючи речення на заперечне:

- *no one but the wearer knows where the shoe pinches*
- *no one goes to the gallows for giving ill counsel*
- *no one is a fool always, every one sometimes*
- *if I were to trade in winding sheets, no one would die*
- *on the day of victory no one is tired*
- *there is no one to sweep a common hall*
- *no one ever washes himself so as never to require it again, nor does anyone ever eat so as to never hunger again*
- *no one has seen God; we know his existence by reason*
- *the liar's house was burning but no one would believe it*

Наступну групу фразеологізмів із числовим компонентом ONE формують такі, в яких *one* (у множині *ones*) виступає **замінником для іменника** з метою уникнення повторення, і в чому виявляється його властивість десемантизації. Варто зазначити, що випадки, коли *one/ones* виступають як замітники для іменників у фразеологізмах, не є широко поширеними, і більшість фразеологізмів не мають такого шаблону:

- *the heaviest ear of corn is the one with its head bent low*
- *a good reputation sits still, a bad one runs about*
- *even though you know a thousand things, ask the man who knows one*
- *you can hardly make a friend in a year, but you can easily offend one in an hour*
- *I dreamed a thousand new paths. I woke and walked my old one*

- *useless laws diminish the authority of necessary **ones***
- *next to no wife at all, a good **one** is best*
- *if your wife tells you to throw yourself off a cliff, pray to God that it is a low **one***
- *when two friends have a common purse, **one** sings and the other weeps*
- *if you throw a handful of stones, **one** at least will hit*
- *he who does not mend old clothes will not wear new **ones***
- *wisdom makes a weak man strong, a poor man king, a good generation of a bad **one**, and a foolish man reasonable*

Як свідчать вищенаведені приклади, замітники *one/ones* можуть вживатися у таких синтаксичних функціях як **підмет**, **додаток** і перекладатися іменником, яким він заміщає, займенниками «той», «такий» або зовсім не потребувати перекладу.

Аналіз фактичного матеріалу дозволив виявити пласт фразеологізмів, у складі яких компонент ONE є включеним до форми **присвійного займенника** *one's*, виконуючи функцію **означення**:

- *even fingers on **one's** hand are not alike*
- *to make excuses before they are needed is to blame **one's** self*
- *it is more shameful to distrust **one's** friends than to be deceived by them*
- *while there's fire in **one's** cooking stove, guests will never cease to arrive*
- *grinding **one's** teeth does not fill **one's** belly*
- *money seen in a dream will not be available for **one's** expenses*
- *life is no longer **one's** own when the heart is fixed on another*
- *when God ordains that **one** should die in the dark, it avails nothing that **one's** father is a wax chandler*
- *worm **one's** way out of something*
- *worth **one's** salt*

- *work **one's** way through college*
- *work **one's** fingers to the bone*
- *with one hand tied behind **one's** back*
- *with bells on (**one's** toes)*
- *wear out **one's** welcome*
- *wear **one's** heart on one's sleeve*
- *too big for **one's** britches*
- *throw **one's** hands up in horror*
- *talk through **one's** hat*
- *thank **one's** lucky stars*
- *take the bit in **one's** teeth*
- *in all **one's** born days*
- *in **one's** latter days*

У ході дослідження виявлено фразеолозми, у складі яких компонент ONE є частиною взаємних займенників *one another*, вказуючи на взаємовідносини між двома особами або предметами:

- *to **one another***
- *three helping **one another** will do as much as six men singly*
- *evil people know **one another***
- *go for **one another***

Як засвідчують приклади, ONE є елементом взаємного займенника, виконуючи синтаксичну функцію **додатка**.

Звернемося до фразеологічних одиниць, в яких числовий компонент ONE є основою у словах-композиціях, як от:

- ***one-track** mind*
- *in the land of the blind the **one-eyed** is king*
- ***one-night** stand*
- *to be a **one-man** band*
- *a **one-armed** bandit*
- *better **one-eyed** than stone-blind*

- *one-dollar-a-year man*
- *one-man journal*
- *one-man show*
- *to be one-sided*

У представлених вище фразеологізмах слова-композиції з компонентом ONE у даному контекстах виконують роль **означення**.

Заслужують на увагу займенники *someone*, *everyone*, які є похідними від ONE і «матеріалізують синкретичне буття номінації на позначення приблизності та предметності» [Швачко 2013, с. 191]. Вони виконують функції підмета або додатка:

- *everyone must row with the oars he has*
- *a boil is fine as long as it's under someone else's arm*
- *let someone else acknowledge your virtues*
- *after the fashion of someone*
- *at the mercy of someone*
- *be curtains for someone*
- *boss someone around*
- *bore someone stiff*
- *can't hold a candle to someone*
- *can't make heads or tails (out) of someone*
- *draw a bead on someone*
- *drive someone crazy*
- *eat away at someone*
- *when the ship has sunk everyone knows how she might have been saved*
- *when everyone pulled in one direction, the world would keel over*
- *everyone to his (own) liking*
- *everyone to his (own) taste*
- *evil is a hill, everyone gets on his own and speaks about someone else's*

- *let **everyone** carry his own sack to the mill*
- *if wits were put at auction, **everyone** would buy his own*
- *let **everyone** sweep before his own door*
- *the first dish pleases **everyone***
- *when the tree is down, **everyone** runs to it with a hatcher to cut wood*
- *when **everyone** says you are an ass, bray*

У наведених вище фразеологічних одиницях *someone* та *everyone* виступають **підметом** або **додатком**.

Кількісні показники фразеологізмів із числовим компонентом ONE із загальною кількістю 149 одиниць представлені відповідно до синтаксичних функцій в таблиці 2.1. нижче:

Таблиця 2.1.

Синтаксична функція	Загальне число ФО
означення	72
підмет	41
додаток	36

Таким чином, числовий компонент ONE у складі фразеологізмів може виконувати різні синтаксичні функції – підмета, означення, додатка. Слід підкреслити, що зазначений компонент може функціонувати як ізольовано, так і бути в складі слів. Особливістю компонента ONE є те, що в деяких випадках він втрачає числове/кількісне значення.

2.2. Фразеологічні одиниці з числовим компонентом FIRST

В англійській мові порядковий числівник *first* асоціюється із прикметниками *вищий, перший, найкращий* [Швачко 2013], що визначає позитивну оцінковість фразеологізмів. У корпусі досліджених фразеологізмів з числовим компонентом FIRST зафіксовані такі, що виступають в ролі **означення**, і ця група є найпродуктивнішою:

- *the first hurdle*
- *the first half of life is spent in longing for the second, the second half in regretting the first*
- *the first and second faults may be forgiven, but the third stamps the miscreant*
- *he who puts up at the first inn he comes across very often passes a bad night*
- *the first half of the night, think of your own faults, the second half, the faults of others*
- *at first glance that's like asking which came first, the chicken or the egg*
- *of the first water*
- *to cast the first stone*
- *to give the first refusal*
- *first loss is the best*
- *first comer*
- *first blow is half the battle*
- *first fruit*
- *first impressions are half the battle*
- *first step is the only difficulty*
- *first stroke is half the battle*
- *play first chair*
- *no one likes to be the first to step on ice*
- *a road of thousand miles begins with the first step*
- *first class;*
- *get to first base*
- *the first step in the ladder of folly is to believe oneself wise*
- *the first breath is the beginning of death*
- *there's always a first time for everything*
- *we always return to our first loves*

- *cast the **first** stone*
- *never marry a widow unless her **first** husband was hanged*
- ***first** things **first***
- ***first** come, **first** served*
- *in the theatre, free seats hiss **first***
- *at **first** sight*
- ***first** to make a mistake, **first** to be laughed at*

У межах зазначеної групи наявні фразеологізми, які виконують синтаксичну роль **означення**, але їхньою особливістю є те, що вони є частиною слів-комполітів, займаючи препозицію, до прикладу:

- ***first-chop***
- ***first-night** nerves*
- *on a **first-name** basis*

Аналіз досліджуваних фразеологічних одиниць дозволив виокремити групу, в якій числовий компонент FIRST виконує синтаксичну роль обставини, однак він може функціонувати як незалежна лексична одиниця та як частина словосполучення (*at first*):

- ***first** catch your hare, then cook him*
- ***first** think then speak*
- *if a man knew where he would fall, he would spread a carpet **first***
- *they **first** hang a man, then try him;*
- ***first** weigh your words, then speak openly*
- *he who wishes another to guard his secret should guard it himself **first***
- *if **at first** you don't succeed, try, try, again*
- *of two cowards, the one who finds the other out **first** has the advantage*
- *where poverty shows up **first** is in the face*
- *to speak without thinking is to shoot without **first** taking aim*
- *light your lamp **first** at home and only afterwards at the mosque*
- *he who would form a correct judgment of their tone must hear **first** one bell and then the other*

Кількісні показники фразеологізмів із числовим компонентом FIRST із загальною кількістю 47 одиниць представлені відповідно до синтаксичних функцій в таблиці 2.2. нижче:

Таблиця 2.2.

Синтаксична функція	Загальне число ФО
означення	35
обставина	12

Отже, після аналізу вищевказаних фразеологізмів із числовим компонентом FIRST можна зробити висновок, що зазначений компонент може виконувати функцію означення, вказуючи на перший елемент у порівнянні з іншими, і функцію обставини, вказуючи на порядок дії, при цьому йому властива будь-яка позиція. Згідно з кількісними показниками, превалюють фразеологічні одиниці, в складі яких FIRST є означенням.

Висновки до Розділу 2

1. Результати дослідження фразеологічних одиниць із числовими компонентами ONE і FIRST свідчать про розмаїття їхніх граматичних і синтаксичних функцій.

2. З'ясовано, що у складі фразеологізмів компонент ONE може виступати числівником і виконувати функцію **означення** (*six feet of earth makes us all of **one** size*), неозначеним займенником і виконувати функцію **підмета** у неозначено-особових реченнях (***one** gets pearls without asking, and another cannot obtain alms even by begging*), заміником для іменника у ролі **підмета** (*a good reputation sits still, a bad **one** runs about*) або **дodatка** (*you can hardly make a friend in a year, but you can easily offend **one** in an hour*), вживатися в основі присвійного займенника *one's* у ролі **означення** (*even fingers on **one's** hand are not alike*), частиною взаємного займенника *one another* у ролі **дodatка** (*three helping **one another** will do as much as six men singly*), основою у словах-композиціях з функцією **означення** (***one-track** mind*), у складі займенників *someone, everyone* виконуючи функцію **підмета** (*if wits were put at auction, **everyone** would buy his own*) або **дodatка** (*be curtains for **someone***).

3. Встановлено, що у складі фразеологізмів компонент FIRST може виступати числівником і виконувати функцію **означення** (***first** blow is half the battle*), прислівником у ролі **обставини** (***first** catch your hare, then cook him*).

4. Квантифікація емпіричного матеріалу забезпечила визначення кількісних характеристик фразеологізмів згідно з їхніми синтаксичними функціями.

5. Виявлено, що серед проаналізованих фразеологізмів превалюють одиниці з числовим компонентом ONE, які виконують синтаксичну функцію **означення**.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

3.1. Вивчення фразеології на уроках англійської мови

У педагогіці слово «методика» найчастіше розглядається в трьох значеннях. У першому значенні вона вказує на науку, яка вивчає правила навчання, встановлює нормативні вимоги до навчальної діяльності викладача та пізнавальної діяльності учня. Також методика, у вужчому значенні, може означати вивчення форм, методів і прийомів навчання, що стосуються педагогічної діяльності вчителя. Вона може включати загальні теорії навчання (дидактику) або бути пов'язаною з конкретною навчальною галуззю (частковою дидактикою). Також це слово може позначати наукову дисципліну, що вивчає процес навчання іноземної мови та культури через взаємодію всіх учасників цього процесу [Ніколаєва 2002].

Методика як наука тісно пов'язана з концепцією навчального процесу та його основними компонентами, які складають систему об'єктів вивчення та дослідження. Основними компонентами навчального процесу є навчаюча діяльність вчителя, навчаюча діяльність учнів і організація навчання.

На початковому етапі навчального процесу вчителю властива провідна роль, проте з часом ця активність зменшується на користь навчаючої діяльності учнів. Вчитель здійснює різні навчаючі дії, стимулює учнів до навчальної активності, організовує їхню роботу, забезпечує необхідним матеріалом, визначає напрямки навчання та контролює процес. Навчаюча діяльність учнів охоплює не лише вивчення правил і виконання вправ, але й спонтанну практику в реальних ситуаціях спілкування. Під «організацією навчання» розуміється мета, зміст, методи, прийоми та засоби навчання [Ніколаєва 2002].

Підсумувавши згадане раніше можна зазначити, що ефективність навчального процесу залежить від взаємодії усіх трьох компонентів, оскільки навчання – це взаємодія того, хто навчає, і того, кого навчають.

На сьогоднішньому етапі розвитку філологічної науки все більше популярності отримує вивчення фразеології. Завдяки своїй неповторності та оригінальності фразеологічні одиниці широко використовуються в усіх видах комунікації. Викладання фразеологізмів в середній школі є важливою частиною вивчення мови та розвитку мовленнєвої компетенції учнів.

Проблема організації навчання учнів, зокрема використання активних форм у розділі «Фразеологія», є надзвичайно актуальною. Вирішення цього завдання позитивно вплине на результативність роботи з фразеологізмами, охоплюючи індивідуальні, парні та групові форми навчання. Важливо також враховувати ефективний вибір методів навчання фразеології, таких як розповідь, пояснення, спостереження над мовою, бесіда, вправи та робота з довідковою літературою.

Не менш вагомим є вивчення проблеми використання різноманітних прийомів роботи з фразеологічним матеріалом та визначення дій, які сприятимуть формуванню мовленнєвих умінь і навичок. Це включає прослуховування, читання, вимову, запам'ятовування, написання фразеологізмів, а також розуміння взаємозв'язку фразеологічної одиниці з реаліями життя та визначення стійких словосполучень у текстах, які можуть бути використані в усному та писемному мовленні [Симоненкова 2012].

Вміння ефективно володіти іноземною мовою залежить від різноманітних факторів, проте ключовими стають лексичний запас, розуміння культури та розмаїття мовленнєвих виразів учня. Один із методів досягнення цієї мети – розширення активного словникового запасу учнів шляхом вивчення різноманітності лексичних одиниць, зокрема фразеології англійської мови.

Сучасна англійська мова вражає своєю різноманітністю стійких виразів та ідіом, які широко використовуються у різних комунікативних ситуаціях. Натуральність мовлення визначається, зокрема, тим, наскільки вдало і швидко мовець користується лексичними та фразеологічними засобами [Кравчук 2017].

Проблему викладання фразеології досліджували Є. С. Новікова, К. В. Балабуха, О. П. Плющ, О. М. Кравчук, Г. П. Лещенко І. А. Добровольська

та інші. Варто зауважити, що міжпредметні зв'язки відіграють важливу роль у процесі вивчення фразеології. Методи та прийоми, які використовуються на уроках англійської мови, сприяють кращому розумінню та засвоєнню вивченого матеріалу.

Методика навчання української та англійської фразеології має багато подібностей. У процесі вивчення англійських фразеологізмів можна ефективно використовувати знання учнів, отримані на уроках української мови. Це відкриває можливість пропонувати учням виявляти відповідність між англійськими ідіомами та українськими фразеологізмами.

Наприклад, при перефразуванні можна звертатися до аналогій між висловами обох мов. Якщо український фразеологізм має подібне значення чи виражає подібну ідею, учні можуть знаходити відповідні англійські вирази. Такий підхід допомагає створити асоціації та полегшує розуміння фразеологічних виразів в обох мовах. Найбільш цікавою є робота з пошуку відповідників прислів'їв, адже вона вимагає глибоких знань учнів української народної творчості (*one law for the rich, and another for the poor* – для багатих один закон, для бідних – інший; *one rotten apple decays the bushel* – від одного гнилого яблука увесь віз згниє; *one spoonful of tar spoils a barrel of honey* – одна ложка дьогтю псує всю бочку меду; *one sheep follows another* – присл. куди одна вівця, туди і отара) [Кравчук 2017].

Зокрема, використання знань української фразеології може служити підтримкою та основою для вивчення англійських висловів, розширюючи розуміння учнів про фразеологічний багаж в обох мовах.

Сучасне опанування іноземної мови передбачає не лише володіння її граматикую та словниковим запасом, але й глибоке розуміння соціокультурного контексту. У цьому відношенні особливо актуальним є включення в навчальний курс широкого спектру фразеологічних виразів, оскільки багато з них відзначаються наявністю соціокультурного компонента.

Аналіз внутрішньої форми та походження фразеологічних одиниць свідчить про тісний взаємозв'язок культурних та мовних впливів, що

віддзеркалюють особливості образного вираження національного середовища. Сучасний етап мовної освіти визнає соціокультурний компонент, що виявляється у фольклорі, мовних символах, фразеологічних одиницях, зокрема прислів'ях і приказках, як невід'ємну частину процесу соціалізації особистості. Цей компонент сприяє формуванню культурного самовизначення та розвитку міжкультурної компетенції. Залучення соціокультурного компонента до навчання іноземних мов визнається необхідною передумовою готовності особистості до міжкультурного спілкування [Балабуха 2011].

Повне зіставлення принципів викладання фразеології з методикою вивчення іншомовної лексики має свої недоліки, серед яких К. В. Балабуха виділив певні труднощі у вивченні фразеологічного складу мови. Розглянемо ці труднощі:

1. Семантичне перетворення.

Це ускладнення полягає в суттєвій відмінності між фразеологізмами та вільними словосполученнями через семантичне перетворення компонентного складу. Фразеологічні одиниці можуть виглядати як вільні синтаксичні вирази, але вони формують єдине неподільне поняття в семантичному плані.

2. Відмінність у виразах.

Зазначена проблема виявляється у тому, що часто фразеологічний вираз у рідній мові не має прямого еквівалента в іноземній мові. Це може призвести до неправильного тлумачення та використання кальк у рідній мові.

3. Необхідність фразеологічних словників.

Це ускладнення полягає в тому, що для перекладу фразеологізмів необхідно користуватися фразеологічними словниками, оскільки тільки вони враховують фактори переосмислення кожної фразеологічної одиниці та надають найбільш адекватний еквівалент рідної мови.

4. Різні шляхи виникнення.

Ця проблема пов'язана з різницею у шляхах виникнення певних частин фразеологізмів. Більшість фразеологічних одиниць мають глибокі історичні

корені, пов'язані з унікальними особливостями культури народу носія мови [Балабуха 2011].

Описані труднощі переважно виникають при читанні художніх текстів, де використовується образне мовлення. При невдалих спробах перекладу фразеологічної одиниці може втрачатися не лише естетика, виразність і неповторність авторської мови, але й може змінюватися загальний зміст. Зіткнувшись з викликом еквівалентного використання фразеологізмів у різних мовах під час читання, учень часто сумнівається у відповідності вживання фразеологічних одиниць у різних мовних видах. Це часто призводить до відмови від активного використання фразеологізмів. Всі вищезазначені проблеми визначають методичні характеристики фразеологічного матеріалу і впливають на методику його викладання [Балабуха 2011].

Отже, з вищесказаного стає очевидно, що вивчення фразеології є необхідним елементом мовної освіти, що сприяє розвитку культурної компетенції та готовності до міжкультурного спілкування. Однак важливо ураховувати труднощі, пов'язані із специфікою цього матеріалу при викладанні.

У результаті аналізу навчального процесу в загальноосвітній школі Г. П. Лещенко виділила кілька специфічних напрямів вивчення фразеології:

- вивчення фразеологічних одиниць у єдності змісту, форми і функцій на основі текстів різних типів і стилів мовлення, сприяючи інтеграції мовленнєвої діяльності та свідомому володінню мовою;
- фразеологічні одиниці, в яких інтегровані зміст, форма і функція, вивчаються на основі текстів різних типів і стилів мовлення, що сприяє інтеграції видів мовленнєвої діяльності та свідомому оволодінню мовою;
- спираючись на знання з фразеології, набуті в початковій школі, передбачено час для виконання творчих завдань та використання інтерактивних технологій на всіх етапах вивчення фразеології;
- інтеграція різних видів діяльності допомагає розвивати стійкі навички та вміння використовувати фразеологізми в різноманітних ситуаціях;

- використовувати ситуативно-орієнтовані завдання у процесі вивчення теорії фразеологізмів та формування мовних і мовленнєвих навичок;
- демонструвати функціональне навантаження фразеологічних одиниць та розвивати вміння використовувати їх у мовленні;
- враховувати поліфункціональність текстового матеріалу на всіх етапах уроку з метою розвитку низки мовленнєвих навичок;
- формулювати цілі кожного уроку за всіма змістовими лініями програми таким чином, щоб розвивати всі компоненти комунікативної компетенції у взаємозв'язку один з одним [Лещенко 2016].

Отже, навчання англійської фразеології є важливим процесом у викладанні іноземної мови. Фразеологічні одиниці, які беруть свої витoki ще з давніх часів сприяють підвищенню загальнокультурного рівня, зокрема розвитку культури мовлення, формуванню стилістичних умінь і навичок, що є важливим для становлення особистості з усебічним розвитком. Не потрібно забувати про міжпредметні зв'язки української та англійської фразеології, які доповнюють та розширюють знання про фразеологізми кожної з поданих вище мов.

3.2. Комплекс вправ та завдань для вивчення фразеології на уроках англійської мови в закладах загальної середньої освіти

Вивчення фразеології на уроках англійської мови є ключовим елементом у формуванні мовної компетентності та розширення лексичного запасу учнів. Для ефективного вивчення фразеологізмів доцільно використовувати різноманітні вправи та завдання, які дають змогу учням практикувати отримані знання та навички. Крім того, учнів необхідно залучати до дослідницької діяльності, пропонуючи їм знаходити фразеологізми в тексті та аналізувати їх на предмет структури та значення. Даний підхід активує процес мислення в учнів та розвиває їх аналітичні навички.

Після розгляду теоретичного матеріалу щодо вивчення фразеології, на нашу думку, слід безпосередньо переходити до практичної реалізації цих знань за допомогою різноманітних вправ.

Вправа 1: Аналіз речень на предмет визначення фразеологізмів, що містять числовий компонент ONE.

Ця вправа спрямована на розвиток учнівських навичок розпізнавання та використання фразеологізмів, в яких міститься числовий компонент ONE. Учні отримують список речень, в яких вони повинні визначити фразеологізми та надати їхні значення. Після визначення фразеологізмів учні можуть порівнювати свої відповіді та користуватися словником для перевірки правильності визначень. Ця вправа сприяє активному використанню фразеології у реальних контекстах та розвиває їхні аналітичні навички.

Приклади речень:

1. She's truly *one in a million*; her kindness is unmatched.
2. They are always *at one with* nature during their camping trips.
3. Let's have *one for the road* before we leave the party.
4. After three glasses of wine, I realized I had one glass one too many.
5. The twins look so alike; they are practically *one and the same*.
6. Don't try to convince him; he has a *one-track mind* when it comes to politics.
7. He's known for his *one-man show* that he performs every year.
8. This invention is a real *one-hit wonder*; it quickly became popular but lost its popularity just as fast.
9. They had a *one-on-one* meeting yesterday to resolve the conflict.

Відповіді:

1. She's truly *one in a million*; her kindness is unmatched.
- Фразеологізм: «*one in a million*»
- Значення: унікальний, надзвичайний.
2. They are always *at one with* nature during their camping trips.
- Фразеологізм: «*at one with*»

- Значення: у гармонії з, співзвучний.
 - 3. Let's have *one for the road* before we leave the party.
 - Фразеологізм: «*one for the road*»
 - Значення: додатковий напій перед виходом, перед від'їздом.
 - 4. After three glasses of wine, I realized I had one glass *one too many*.
 - Фразеологізм: «*one too many*»
 - Значення: зайвий, забагато.
 - 5. The twins look so alike; they are practically *one and the same*.
 - Фразеологізм: «*one and the same*»
 - Значення: тотожний, ідентичний.
 - 6. Don't try to convince him; he has a *one-track mind* when it comes to politics.
 - Фразеологізм: «*one-track mind*»
 - Значення: фіксоване чи обмежене мислення, зацікавленість лише в одній справі.
 - 7. He's known for his *one-man show* that he performs every year.
 - Фразеологізм: «*one-man show*»
 - Значення: вистава, виступ, діяльність, яку виконує одна людина.
 - 8. This invention is a real *one-hit wonder*; it quickly became popular but lost its popularity just as fast.
 - Фразеологізм: «*one-hit wonder*»
 - Значення: щось, що стало дуже популярним або вдалим лише один раз.
 - 9. They had a *one-on-one* meeting yesterday to resolve the conflict.
 - Фразеологізм: «*one-on-one*»
 - Значення: приватна або індивідуальна зустріч між двома особами.
- Вправа 2: Зіставлення фразеологічних одиниць.

Ця вправа спрямована на розвиток умінь школярів зіставляти англійські фразеологізми, що містять числовий компонент ONE, з їхніми українськими

аналогами. Вона допомагає учням збагачувати свій словниковий запас, розуміти контекст та правильно використовувати вирази в мовленні.

Вчителю потрібно підготувати два списки фразеологізмів з числовим компонентом ONE. Учні отримують ці списки фразеологізмів, розділені на дві різні колонки або на окремих картках. Вони повинні зіставити фразеологізми з першого списку з їх відповідниками з другого списку. Це означає, що вони повинні знайти пари фразеологізмів, які мають схоже або спільне значення. Після того, як учні закінчили зіставлення, вчитель проводить обговорення результатів. Вони можуть порівняти свої варіанти з іншими учнями та обговорити різницю у використанні фразеологізмів у різних контекстах.

Ця вправа сприяє розвитку лексичних навичок стосовно фразеології та активізує знання учнів щодо української мови, вдосконалюючи їхню здатність знаходити еквіваленти та виразно виражати схожі концепції у рідній мові.

Приклади:

- 1) *One and all* – всі разом і кожен зокрема, всі до одного
- 2) *One and only* – унікальний
- 3) *One and the same* – той самий, такий же
- 4) *One another* – один одному
- 5) *One at time* – один за одним, по черзі
- 6) *One barking dog sets all the street a barking* – як один собака

загавкає, то гавкатимуть усі собаки на вулиці

7) *One beats the bush, and another catches the bird* – Один працює, а інший користується плодами чужої праці

8) *One bone one flesh* – одного поля ягода

9) *One cannot catch an old fox in a burrow with one hole* – старого горобця на полові не обдуриш

10) *One cannot lie down with dogs without rising with fleas* – з вовками жити – по-вовчому вити

11) *One can't make a horn of a pig's tail* – з нічого нічого й не зробиш

12) *One cannot make an omelette without breaking eggs – не сіявши, не пожнеш*

13) *One cannot make a silk purse out of a sow's ear - присл. батога з піску не сплетеш*

14) *One beats the bush, and another catches the bird – присл. Один працює, а інший користується плодами чужої праці*

Вправа 3: Доповнення пропусків у тексті використовуючи фразеологізми з числовими компонентами ONE і FIRST.

Ця вправа спрямована на розвиток мовленнєвих навичок та розширення словникового запасу, зокрема щодо вживання фразеологізмів з числовими компонентами ONE (один) і FIRST (перший).

Вчитель підготовлює текст, в якому деякі речення містять пропуски. Ці пропуски можна залишити порожніми або замінити символами, які підказують, де вставити відповідні фразеологізми. Також надає учням списки фразеологізмів з числовими компонентами ONE і FIRST. Це може бути написаний аркуш, електронний документ або просто перелік, розданий кожному учаснику. Учні повинні використовувати фразеологізми зі списку, щоб доповнити пропущені фрази в тексті. Вони повинні обирати відповідні фразеологізми відповідно до контексту та значення. Після того, як школярі завершать заповнення пропусків, проводиться аналіз тексту.

Ця вправа ефективна, оскільки вона сприяє активному використанню мовленнєвих навичок і розвитку лексичного резервуару, а також вчить учнів розуміти контекст та вибирати відповідні вирази для висловлення своїх думок і ідей. Тексти з пропусками:

1. «After months of intense training, the sports team was ready for the championship match. The players had worked tirelessly, and the atmosphere in the locker room was electric. The coach addressed the team, emphasizing the importance of unity and teamwork. He reminded them that success on the field is not about individual glory but about being _____. In moments of difficulty, the team needed to function as _____, and every player had to give their _____. The championship was

within reach, and the coach believed that their collective effort would make them _____. They were on the verge of something extraordinary.»

Фразеологізми для вибору:

- *one for the road*
- *one in a million*
- *all for one, and one for all*

Відповідь:

«After months of intense training, the sports team was ready for the championship match. The players had worked tirelessly, and the atmosphere in the locker room was electric. The coach addressed the team, emphasizing the importance of unity and teamwork. He reminded them that success on the field is not about individual glory but about being *all for one, and one for all*. In moments of difficulty, the team needed to function as *all for one, and one for all*, and every player had to give their *all for one, and one for all*. The championship was within reach, and the coach believed that their collective effort would make them *one in a million*. They were on the verge of something extraordinary.»

2. «After years of dreaming about traveling the world, Sarah finally had the opportunity to go on an adventure. She packed her bags, booked a ticket, and set off for destinations unknown. As she explored new cultures and made friends from different corners of the globe, she realized that this journey was truly _____. Each experience was unique, and every encounter felt like a once-in-a-lifetime opportunity. Sarah cherished the moments and understood that sometimes, life gives you _____ chances to embrace the extraordinary.»

Фразеологізми для вибору:

- *one for the road*
- *one in a million*
- *all for one, and one for all*

Відповідь:

«After years of dreaming about traveling the world, Sarah finally had the opportunity to go on an adventure. She packed her bags, booked a ticket, and set off

for destinations unknown. As she explored new cultures and made friends from different corners of the globe, she realized that this journey was truly *one in a million*. Each experience was unique, and every encounter felt like a once-in-a-lifetime opportunity. Sarah cherished the moments and understood that sometimes, life gives you *one in a million* chances to embrace the extraordinary.»

3. «As the new semester began, students eagerly awaited their classes, filled with anticipation and excitement. For many, it was a fresh start, a chance to set new goals and pursue their passions. The professors welcomed them warmly, urging them to embrace learning with an open mind and a thirst for knowledge. The students were reminded that their first priority should always be their education. Challenges would inevitably arise, but with determination and perseverance, they could overcome them. Each student was encouraged to strive for excellence, to give their "best shot" in every endeavor. The professors believed that with the right attitude and dedication, every student had the potential to be _____ . As the semester unfolded, it became evident that they were embarking on a journey of growth and discovery, where each _____ would lead to new opportunities and achievements.»

Фразеологізми для вибору:

- *first comer*
- *first among equals*
- *first step*

Відповідь:

«As the new semester began, students eagerly awaited their classes, filled with anticipation and excitement. For many, it was a fresh start, a chance to set new goals and pursue their passions. The professors welcomed them warmly, urging them to embrace learning with an open mind and a thirst for knowledge. The students were reminded that their first priority should always be their education. Challenges would inevitably arise, but with determination and perseverance, they could overcome them. Each student was encouraged to strive for excellence, to give their "best shot" in every endeavor. The professors believed that with the right attitude and dedication, every student had the potential to be *first among equals* . As the semester unfolded, it became

evident that they were embarking on a journey of growth and discovery, where each *first step* would lead to new opportunities and achievements.»

4. «After years of dreaming and planning, the day of the grand opening finally arrived for the small family-owned bakery. The aroma of freshly baked bread filled the air, and the display cases were adorned with an array of tempting pastries. The owners stood proudly, ready to welcome their first customers. They knew that the key to success in the competitive market was to make a good first impression. As the doors opened, the bakery was bustling with activity, and the customers streamed in. The owners greeted each one warmly, understanding that every interaction was an opportunity to make a _____. With each purchase, they ensured that the customers received the _____ they deserved. It wasn't just about selling baked goods; it was about creating a memorable experience. As the day came to a close, the owners reflected on their achievements. They knew that the success of their bakery depended on more than just making sales; it depended on making every customer feel valued from the _____ to the last.»

Фразеологізми для вибору:

- *first-class service*
- *lasting first impression*
- *first encounter*

Відповідь:

«After years of dreaming and planning, the day of the grand opening finally arrived for the small family-owned bakery. The aroma of freshly baked bread filled the air, and the display cases were adorned with an array of tempting pastries. The owners stood proudly, ready to welcome their first customers. They knew that the key to success in the competitive market was to make a good first impression. As the doors opened, the bakery was bustling with activity, and the customers streamed in. The owners greeted each one warmly, understanding that every interaction was an opportunity to make a *lasting first impression*. With each purchase, they ensured that the customers received the *first-class service* they deserved. It wasn't just about selling baked goods; it was about creating a memorable experience. As the day came to a close,

the owners reflected on their achievements. They knew that the success of their bakery depended on more than just making sales; it depended on making every customer feel valued from the *first encounter* to the last.»

Вправа 4: Скласти фразеологізми з числовими компонентами One та First у правильному порядку.

Ця вправа спрямована на те, щоб учні розуміли значення та контекст використання фразеологізмів із числовими компонентами ONE та FIRST. Ця вправа сприяє активному використанню фразеологізмів, знижує відчуття страху й рівень стресу перед їх вживанням і сприяє кращому засвоєнню та розумінню вивчених виразів. Індивідуально або в малих групах по 2-3 учня вчителем роздаються фразеологізми, окремі слова якого подано на окремих аркушах, які мають бути складеними у правильній послідовності. Після того, як школярі сформулюють фразеологізми, їм потрібно скласти речення з утвореними фразеологічними одиницями. Це дозволяє їм закріпити отримані знання та навички на практиці.

Приклади:

1. a / wonder / one-hit / true.
2. man's / treasure / one / another / trash / is / man's.
3. one / for / the / road.
4. eggs / one's / in / put / basket / all / one.
5. tea / be / one's / of / cup.
6. stand / end / hair / make / on / one's.
7. always / to / we / our / return / loves / first.
8. master / is / no / of / man / a / the craft / day / first / his.
9. pleases / dish / the / everyone / first.
10. shows / is / where / face / up / poverty / in / the / first.

Відповіді:

1. a / wonder / one-hit / true.

Розв'язок: *true one-hit wonder*

- Приклад: That song became a *true one-hit wonder*; it gained popularity overnight and then faded away.

2. man's / treasure / one / another / trash / is / man's.

- Розв'язок: *one man's trash is another man's treasure*

- Приклад: What one person considers worthless may be another man's treasure.

3. one / for / the / road.

- Розв'язок: *one for the road*

- Приклад: "Let's have a quick drink before we leave; just *one for the road*."

4. eggs / one's / in / put / basket / all / one.

- Розв'язок: *put all one's eggs in one basket*

- Приклад: It's important to diversify your investments; don't *put all your eggs in one basket*.

5. tea / be / one's / of / cup.

- Розв'язок: *be one's cup of tea*

- Приклад: I don't really enjoy action movies; *they're not my cup of tea*.

6. stand / end / hair / make / on / one's.

- Розв'язок: *make one's hair stand on end*

- Приклад: The creepy story he told us *made my hair stand on end*.

7. Always/ to/ we/ our/ return/ loves/ first.

- Розв'язок: *we always return to our first loves*

- Приклад: After many relationships, people often find themselves *return to their first loves*.

8. master/ is/ no/ of/ man/ a/ the craft/ day/ first/ his.

- Розв'язок: *no man is a master of his craft the first day*

- Приклад: Learning any skill takes time and dedication; *no man is a master of his craft the first day*.

9. pleases/ dish/ the/ everyone/ first.

- Розв'язок: *the first dish pleases everyone*

- Приклад: At the dinner party, *the first dish pleases everyone*, setting a promising tone for the rest of the meal.

10. shows/ is/ where/ face/ up/ poverty/ in/ the/ first.

- Розв'язок: *where poverty shows up first is in the face.*

Приклад: *Where poverty shows up first is in the face*, revealing the harsh realities of economic struggle.

Гра 1: "Правда чи брехня?" (True or False)

Підготовка:

Вчитель готує картки із фразеологізмами та їхніми визначеннями. З кожного набору одне визначення має бути правильним. Картки можна роздрукувати або використовувати в електронному вигляді для віртуальних уроків.

Правила гри:

Учні отримують картку з фразеологізмом та трьома визначеннями. Завдання учнів – визначити, яке з визначень є правильним. Учні записують свої відповіді та обговорюють їх у парах чи групах. Після обговорення вчитель розкриває правильні відповіді та надає коротке пояснення щодо значень кожного фразеологізму. Ця гра розвиває навички критичного мислення, допомагає учням розуміти правильне вживання фразеологізмів та робить процес вивчення більш захопливим.

Приклади:

Фразеологізм 1: «*One-of-a-kind treasure*»

Визначення 1: Знахідка, яка зустрічається часто.

Визначення 2: Унікальний скарб або предмет.

Визначення 3: Щось зовсім неважливе.

Відповідь: True (правда) – Визначення 2 є правильним.

Фразеологізм 2: «*one to-day is worth two to-morrows*»

Визначення 1: Не відкладай на завтра те, що сьогодні можна зробити.

Визначення 2: Одна голова добре, а дві краще.

Визначення 3: Ложка дьогтю псує бочку меду.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 3: «*one of those old-come-shorties*»

Визначення 1: Незабаром, скоро.

Визначення 2: Щось зовсім неважливе.

Визначення 3: Один з одним, один одного, один одному.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 3: «*one love drives out another*»

Визначення 1: Послуга за послугу, рука руку мие.

Визначення 2: І так біда, і так біда.

Визначення 3: Одна любов витісняє іншу; від чого захворів, тим і лікуйся.

Відповідь: True (правда) – Визначення 3 є правильним.

Фразеологізм 4: «*One fire drives out another*»

Визначення 1: Щось зовсім неважливе.

Визначення 2: Клин клином вибивають.

Визначення 3: Унікальний скарб або предмет.

Відповідь: True (правда) – Визначення 2 є правильним.

Фразеологізм 5: «*One cloud is enough to eclipse all the sun*»

Визначення 1: З нічого нічого й не зробиш.

Визначення 2: Не сіявши, не пожнеш.

Визначення 3: Одна хмара може закрити сонце.

Відповідь: True (правда) – Визначення 3 є правильним.

Фразеологізм 6: «*One cannot make a silk purse out of a sow's ear*»

Визначення 1: Батога з піску не сплетеш.

Визначення 2: Клин клином вибивають.

Визначення 3: З вовками жити – по-вовчому вिति.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 7: «*First and foremost*»

Визначення 1: Важливо в першу чергу.

Визначення 2: Під час першої важливої події.

Визначення 3: Перший раз у житті.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 8: «*One step ahead*»

Визначення 1: Знаходитися на один крок попереду інших.

Визначення 2: Пропускати крок у роботі або діях.

Визначення 3: Забарвлення або крок уперед у моді.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 9: «*First come, first served*»

Визначення 1: Перші, хто прийшов, перші, хто обслуговується.

Визначення 2: Перші, хто підходить, отримують кращий вибір.

Визначення 3: Перші у списку отримують перевагу.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 10: «*First things first*»

Визначення 1: Спочатку вирішіть основне питання.

Визначення 2: Починайте з найважливішого завдання.

Визначення 3: Перше - це перше, що треба зробити.

Відповідь: True (правда) – Визначення 2 є правильним.

Фразеологізм 11: «*First come to mind*»

Визначення 1: Перше, що приходить на думку.

Визначення 2: Перше, що з'являється у свідомості.

Визначення 3: Перший асоціації, які виникають.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 12: «*First-rate*»

Визначення 1: Високо оцінений, відмінний.

Визначення 2: Перший в рейтингу, найкращий.

Визначення 3: Першокласний, відмінний якості.

Відповідь: True (правда) – Визначення 3 є правильним.

Фразеологізм 13: «*At first glance*»

Визначення 1: На перший погляд, спочатку.

Визначення 2: Перші думки або враження при першому погляді.

Визначення 3: Під час першого огляду, на перший погляд.

Відповідь: True (правда) – Визначення 2 є правильним.

Фразеологізм 14: «*First dibs*»

Визначення 1: Перший вибір або перевага.

Визначення 2: Перше право на щось.

Визначення 3: Перший шанс або можливість отримати щось.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 15: «*First blood*»

Визначення 1: Перша успішна атака або поразка в суперництві.

Визначення 2: Перші ознаки агресії або конфлікту.

Визначення 3: Перший крок у вирішенні проблеми або ситуації.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Фразеологізм 16: «*One too many*»

Визначення 1: Одержати більше ніж сподівався.

Визначення 2: Зайвий.

Визначення 3: Сильніший або хитріший за когось.

Відповідь: True (правда) – Визначення 2 є правильним.

Фразеологізм 17: «*Give as good as one gets*»

Визначення 1: Куди одна вівця, туди і отара.

Визначення 2: Перші ознаки агресії або конфлікту.

Визначення 3: Платити тією ж монетою.

Відповідь: True (правда) – Визначення 3 є правильним.

Фразеологізм 18: «*Put on one side*»

Визначення 1: Тимчасово відкласти.

Визначення 2: Перевершити.

Визначення 3: Одностороній рух.

Відповідь: True (правда) – Визначення 1 є правильним.

Вправа 5: Пропущене слово

Завдяки даній вправі учні отримують можливість вивчати та розуміти значення фразеологічних одиниць з числовим компонентом ONE. Школярі вчаться використовувати числівник «One» в правильних контекстах, що сприяє розвитку навичок письма та мовлення. Вправа стимулює обговорення та аргументацію між учнями, оскільки вони пояснюють свої вибори та виправдовують їх у контексті фразеологізмів. Також учні ознайомлюються з фразеологізмами, які часто використовуються в англійській мові, що допомагає їм розширювати свій словниковий запас та розуміти культурні відмінності. Ця вправа орієнтована на створення підґрунтя для глибшого розуміння та використання фразеологічних виразів з числовим компонентом ONE в англійському мовленні.

Кожному учневі роздаються картки з фразеологізмами, у яких є пропущене одне чи декілька слів. Вони мають за завдання прочитати текст та визначити, яке слово пропущено. Учні повинні доповнити пропуски та зрозуміти, який саме фразеологізм згадується, при можливості надати переклад.

Приклади:

1. *Two ... are better than one.*
2. *One cannot make an ... without breaking eggs.*
3. *... chick ... a hen busy.*
4. *One ... is enough to ... all the sun.*
5. *One false move may lose the ...*
6. *One hand ... another.*
7. *One ... broken, the whole chain is ...*
8. *... rotten ... decays the bushel.*
9. *Make ... of one of two evils.*
10. *Birds of one ...*
11. *Look after ... one.*
12. *Play first ...*
13. *... the first stone*
14. *Love at ... sight*
15. *No one likes to be the first to ... on ice*

16. *First to ... a mistake, first to be ... at*

Відповіді:

1. *Two heads are better than one* – одна голова добре, а дві краще.
2. *One cannot make an omelette without breaking eggs* – не сіявши, не пожнеш.
3. *One chick keeps a hen busy* – одна дитина завдає матері багато клопоту.
4. *One cloud is enough to eclipse all the sun* – одна хмара може закрити сонце.
5. *One false move may lose the game* – один невірний крок може зіпсувати всю гру.
6. *One hand washes another* – рука руку мие.
7. *One link broken, the whole chain is broken* – одне кільце зламалось – увесь ланцюг зламався.
8. *One rotten apple decays the bushel* – від одного гнилого яблука увесь віз згниє.
9. *Make choice of one of two evils* – вибирати з двох лих менше.
10. *Birds of one feather* – одного гніздечка птиці.
11. *Look after number one* – піклуватися про себе.
12. *Play first chair* – грати перший стілець (в оркестрі, де перший скрипаль або інструменталіст відповідає за головну партію)
13. *Cast the first stone* – кинути перший камінь.
14. *Love at first sight* – кохання з першого погляду.
15. *No one likes to be the first to step on ice* – нікому не подобається бути першим, хто ступить на лід (бути обережним, уникаючи ризику).
16. *First to make a mistake, first to be laughed at* – перший, хто зробив помилку, перший, з кого посміялися.

Гра 2: «Колесо фразеологізмів»

Гра «Колесо фразеологізмів» - це цікава та захоплива активність, спрямована на вивчення та використання фразеологізмів. Вона може бути

використана як у класному, так і у позаурочному середовищі, а також на будь-яких мовних курсах чи тренінгах для покращення мовних навичок.

Вчителю потрібно підготувати «колесо фразеологізмів». Це може бути колесо фортуни або просто колесо зі списком фразеологізмів, розділених на сектори. Кожен сектор містить один фразеологізм.

Вчитель пояснює правила гри учням. Учасники сидять навколо колеса фразеологізмів. Кожен учасник, по черзі, крутить колесо та отримує фразеологізм, який вони повинні використати у реченні або висловленні. Після того, як учасник отримав фразеологізм, вони повинні скласти речення або висловлення, використовуючи цей фразеологізм правильно та логічно. Якщо учасник не може скласти речення, можна надати додатковий час або допомогу. Після того, як кожен учасник склав своє речення або висловлення, група оцінює їх за правильність та оригінальність використання фразеологізмів. Потім можна обговорити кожне речення, пояснити його значення та контекст вживання. Гра може продовжуватися з іншими учасниками або з новими фразеологізмами. Це допомагає учням повторити вже вивчені фразеологізми та навчитися новим.

Ця гра ефективна, оскільки вона стимулює активну участь учасників, розвиває їхні мовленнєві навички, сприяє розумінню та використанню фразеологізмів у реальних ситуаціях. Крім того, вона сприяє створенню позитивної атмосфери та співпраці в групі.

Відповіді:

1. *Have flight in one* — бути сповненим завзяття.
2. *Like one o'clock* — дуже швидко.
3. *Make choice of one of two evils* — вибирати з двох лих менше.
4. *Between one thing and another* — до речі, між іншим.
5. *At one word* — не гаючи часу, без зайвих балачок.
6. *All on one stick* – всі разом
7. *And one thing and another* – і тому подібне
8. *At one blow* – одним махом, враз
9. *At one time* – заразом, підряд, без перерви

10. *At one word* – не гаючи часу, без зайвих балачок
11. *Have flight in one* – бути сповненим завзяття
12. *In an one instant* – відразу, раптом
13. *Like one o`clock* – дуже швидко
14. *One of these days* - цими днями, незабаром, колись, коли-небудь
15. *One of these days is no time* – присл. будь-коли – значить ніколи
16. *One of these fine days* – одного чудового дня
17. *One of the world's worst* – огидна людина; немає нічого гіршого

Гра 3: Кросворд з фразеологізмами

Ця гра є захопливою та ефективною формою розвитку лексичних навичок учнів та спрямована на вивчення фразеологізмів англійської мови. Основна ідея полягає у тому, щоб учні використовували фразеологічні вирази для заповнення клітинок у кросворді.

Вчитель створює кросворд, використовуючи фразеологізми з числовим компонентом ONE та FIRST. Кожне слово знаходиться як у вертикальному, так і у горизонтальному напрямках, і має відповідне визначення. Учні отримують кросворд та визначення для кожного фразеологізму. Учні працюють над заповненням кросворду, використовуючи відомі фразеологізми та їх значення. Вони шукають слова, які відповідають визначенням і мають необхідну кількість літер, і заповнюють відповідні клітинки у кросворді. Підсумок: Після того, як учні завершують роботу з кросвордом, вчитель перевіряє правильність заповнення та обговорює визначення та значення кожного фразеологізму. Він може також надати додаткові приклади вживання фразеологічних виразів у контексті.

Гра «Кросворд з фразеологізмами» є цікавою та ефективною формою вивчення та закріплення нових лексичних одиниць, а також сприяє розвитку лексичного навантаження та мовленнєвих навичок учнів.

Приклади:

1. Across:

«*One-hit wonder*» – Виконавець або група, які здобули успіх тільки однією піснею. (3 слова)

«*One of a kind*» – Унікальний, неповторний. (4 слова)

«*One for the road*» – Останній напій або вираз прощання перед виходом з вечірки або зустрічі. (4 слова)

Down:

«*One for all, and all for one*» – Принцип колективної взаємодії та взаємопідтримки. (7 слів)

«*One-trick pony*» – Особа або річ, яка вміє або використовується тільки для одного роду діяльності або мети. (3 слова)

«*One in a million*» – Дуже рідкісний або унікальний. (4 слова)

2. Across:

«*First-rate*» - Високо оцінений, відмінний. (2 слова)

«*First come, first served*» - Принцип розподілу ресурсів або місць в порядку приходу. (4 слова)

«*At first glance*» - На перший погляд, спочатку. (3 слова)

Down:

«*First-hand experience*» - Досвід, отриманий особисто, без посередників або посередників. (3 слова)

«*First thing's first*» - Початкове завдання або пріоритет. (3 слова)

«*First impression*» - Перше враження від зустрічі з кимось або чимось. (2 слова)

Висновки до Розділу 3

1. Вивчення фразеології в загальній середній освіті є ключовим елементом розвитку мовленнєвих навичок та культурного багатства учнів. Методика вивчення фразеології вимагає комплексного підходу, який враховує індивідуальні особливості учнів та створює умови для їх активної взаємодії з мовою.

2. Контекстуальне вивчення фразеології, використання інтерактивних методів, інтеграція з іншими предметами та застосування сучасних технологій у процесі навчання є вкрай доцільним. Творчі завдання та порівняльний аспект розширюють можливості учнів розуміти та застосовувати фразеологічні одиниці в різних комунікативних ситуаціях.

3. Етапна система вивчення дозволяє адаптувати матеріал до вікових особливостей учнів, щоб забезпечити поступове та зрозуміле засвоєння фразеологічних структур. Методика повинна бути спрямована на розвиток учнівської мовленнєвої культури та вміння ефективно використовувати вирази в комунікації.

4. Використання різноманітних вправ із фразеологізмами на уроках англійської мови сприяють розширенню словникового запасу, покращенню розуміння культурних аспектів, розвитку навичок мовлення та письма, підвищенню ефективності комунікації, більш глибокому розумінню мови.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Комплексна методика уможливила дослідження фразеологічних одиниць з числовими компонентами ONE і FIRST в англійській мові.

У рамках обґрунтування теоретичних засад визначено, що вони являють собою складні, з національним колоритом, конструкції, особливості котрих лягли в основу багатьох класифікацій.

Вивчення теоретичних напрацювань стосовно категорії кількості дозволило дійти висновку, що вона є однією з визначальних категорій пізнання. Пов'язана з категорією кількості числова символіка відображає цінності та уявлення про світ певного народу. За числом 1 закріпилися такі символічні значення як єдність, духовна сутність, божественність.

У результаті дослідження з'ясовано, що у складі фразеологізмів компонент ONE може виступати числівником, неозначеним займенником, присвійним займенником, заміником для іменника, частиною взаємного займенника, частиною прикметників-комполітів і займенників *someone, everyone*.

Виявлено розмаїття синтаксичних функцій компонента ONE – він може виконувати роль **означення** (*throw one's hands up in horror*), **підмета** (*in the evening one may praise the day*), **додатка** (*useless laws diminish the authority of necessary ones*).

Встановлено, що у складі фразеологізмів компонент FIRST може виступати числівником і прислівником, виконувати функцію **означення** (*cast the first stone*) і **обставини** (*if at first you don't succeed, try, try, again*).

Застосування квантитативного методу уможливило виявлення кількісних характеристик фразеологізмів згідно з їхніми синтаксичними функціями. З'ясовано, що серед проаналізованих фразеологізмів превалюють одиниці з числовим компонентом ONE, які виконують синтаксичну функцію означення.

Визначено, що використання інтерактивних методів, інтеграція уроків англійської мови з іншими предметами у процесі вивчення фразеології у загальноосвітній школі є доцільними складовими. Етапна система вивчення

фразеологічних одиниць, орієнтована на адаптацію матеріалу до вікових особливостей учнів, забезпечує поступове засвоєння фразеологічних структур.

Розроблено комплекс вправ та завдань для вивчення фразеології на уроках англійської мови в закладах загальної середньої освіти. Цей комплекс включає різноманітні завдання, спрямовані на розвиток розуміння, активного вживання та практичного застосування фразеологічних одиниць. Вправи охоплюють різні аспекти вивчення фразеології, включаючи визначення значень, контекстуальне вживання, створення речень та діалогів, а також асоціації та групування фразеологічних одиниць за тематикою чи семантичними ознаками. Використання цього комплексу вправ допоможе покращити рівень знань учнів з фразеології та розвинути їхні комунікативні навички в англійській мові. Розроблений комплекс вправ представлено у роботі з урахуванням принципів доступності, послідовності та системності навчання, з метою поглиблення й закріплення знань учнів з фразеології англійської мови, розвитку аналітичних навичок та збагачення лексичного запасу учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авксентьев Л. Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. 2-ге вид. Харків: Вища школа, 2018. 137 с.
2. Балабан О. О. Категорія кількості як когнітивно-семантична універсалія у споріднених мовах (англійська, французька, українська, російська) *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Том 1. С. 130-134.
3. Балабуха К. В. Основні положення навчання іншомовної фразеології. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*: зб. наук. праць. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2011. № 3-4. С. 179-186.
4. Баран Я., Зимомря М. Теоретичні основи фразеології: навчальний посібник. Ужгород: Ужгородський державний університет, 1999. 176 с.
5. Венжинович Н. Ф. Простір і час в українській фразеології: лінгвокультурологічний аспект. *Prostor in čas v frazeologiji: kolektivna monografija*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2016. С. 423–428.
6. Вихованець І. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ: Наукова думка, 1988. 256 с.
7. Галинська О. М. Лінгвокультурна інформація англійських та українських інтертекстуальних фразеологізмів: монографія. Кіровоград, 2013. 276 с.
8. Гарбера І. В. Концепт людина в українській літературній фразеології: соматичний код культури. *Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Філологія*. 2020. Вип. 1(43). С. 80–85.
9. Глущенко В.А., Ледняк Ю.В., Овчаренко В.М., Рябініна І.М. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія: Навчальний посібник для студентів філологічних факультетів. Слов'янськ: ПП «Канцлер», 2006. 28 с.
10. Грамотіна В. О. Лінгво-когнітивні аспекти числівників англійських паремій. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14062081.pdf> (дата звернення 15.12.23).

11. Григораш А. С. Стратегії перекладу фразеологізмів із негативною конотацією в англійськомовному політичному дискурсі. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2015. Вип. 1. С. 168–181.
12. Дідун Л. Втілення семантики інтенсивності у фразеологізмах із нумеративним компонентом. *Лінгвостилістичні студії*. 2016. Вип. 4. С. 63-70.
13. Загнітко А. О. Класифікаційні типології концептів. *Лінгвістичні студії: зб. наукових праць*. Донецьк: ДонНУ, 2010. Вип. 21. С. 12–21.
14. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів: Вища школа, 1983. 174 с.
15. Їжакевич Г. Стилїстика фразеологічних одиниць. Сучасна українська літературна мова: стилїстика за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1973. С. 150–210.
16. Кереченко С. М., Баранова С. В. Використання фразеологізмів у сучасному англійськомовному мас-медійному дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2020. № 45. Том 1. С. 147-150.
17. Кир'янова С. Л. Семантико-стилїстичний потенціал фразеологічних одиниць з компонентом-кolorонімом у квебекському і метропольному варіантах французької мови. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Бердянськ, 2014. Випуск III. С. 186–193.
18. Ковальська І. В. Колористика як перекладознавча проблема (на матеріалі українських і англійських художніх текстів): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.16. «Перекладознавство» / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2001. 19 с.
19. Коляда Е. К. Фразеологічні одиниці сучасної англійської мови на позначення динаміки конфлікту. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Л. Українки*. Луцьк, 2013. № 17. С. 216–220.
20. Кравчук О. М. Тараканова Г. С. Загальні аспекти інноваційного розвитку освітньої галузі в контексті міжнародного співробітництва України. *Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф.* (20 – 21 квітня 2017 р., м. Миколаїв). Миколаїв: МНАУ, 2017. С. 83 – 87.

- 21.Лещенко Г. П. Компетентісний підхід до вивчення фразеології в загальноосвітній школі. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. Вип. 10. 2016 р. С. 108-112.
- 22.Лященко О. А. Функції фразеологізмів в англomовному політичному диспуті. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2014. Вип. 4. С. 163–166.
- 23.Марр М. Вибрані твори. Проблеми граматики. Київ, 1938. Т. 2. С. 13–33.
- 24.Мізін К. І. Людина в дзеркалі компаративної фразеології: монографія. Кременчук, 2011. 448 с.
- 25.Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.
- 26.Нісаноглу Н. Г. Актуалізація концепту консенсус в англomовному публіцистичному дискурсі: лінгвокогнітивний та комунікативно-прагматичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Херсон, 2021. 216с.
- 27.Новікова Є. С. Фразеологічні топоніми як засіб розвитку міжкультурної компетенції. Матеріали II Міжнародної конференції «Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ». Харків, 2012. С. 102 – 103.
- 28.Особливості перекладу фразеологізмів з української мови англійською: навчально-методичний посібник для студентів філологічного факультету, ОП «Українська мова та література. Англійська мова та література». Укладач: Н. Ф. Венжинович. Ужгород: ПП Данило С.І., 2021. 104 с.
- 29.Плющ О. П. Робота над збагаченням мовлення школярів фразеологізмами на уроках української мови та літератури *.Таврійський вісник освіти*. 2014. № 1(45). Ч. I. С. 235 – 238.
- 30.Прадід Ю.Ф. Значення фразеологізму та його тлумачення в словнику (на матеріал іменникових фразеологізмів). Сімферополь: Еліньо, 2016. 156 с.
- 31.Прядко І. А. Шляхи творення семантики фразеологічних одиниць з нумеративним компонентом в українській. *Учені записки Таврійського*

- національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Сімферополь, 2012. Т. 20 (59), № 6. С. 106–111.
32. Редін П. О. Типи системних зв'язків фразеологічних одиниць у мові. Мовознавство. 1994. №4–5. С. 50–52.
33. Савченко Л.В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови : етимологічний та етнолінгвістичний аспекти: монографія. Сімферополь : Доля, 2013. 600 с.
34. Серженко Г. В. Фразеологічні одиниці німецької мови як відображення національних стереотипів. Матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Перекладацькі інновації», Суми. Сумський державний університет, 2013. С. 41-43.
35. Симоненкова Т. П. Формування навичок культури мовлення у процесі роботи з фразеологічними одиницями. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 8: Філологічні науки (мовознавство): збірник наукових праць. М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 4. С. 162-168.
36. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ: Наукова думка, 1973. 278 с.
37. Соболевська О. Українські фраземи й особливості їх творення. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. Педагогічний коледж. 2018. 43 с.
38. Стрюк Н. В. Семантичні особливості англійськомовних фразеологічних одиниць з нумеральним компонентом. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/13713/13611> (дата звернення 10.12.23).
39. Суська О. О. Розвиток інформаційно-комунікативних теорій мас-медіа та вивчення впливу інформаційного простору на особистість людини. Слово. Символ. Текст. 2006. С. 211–226.
40. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб. К. : Знання, 2007. 497 с.

41. Хома Н. Ономастичний простір в українських фразеологізмах (прислів'ях, приказках). *Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія. М-во освіти і науки, молоді та спорту України. редкол. : В. Г. Матвіїшин та ін. Івано-Франківськ, 2011. Вип. 29-31. С. 411-413.*
42. Швачко С.О. Інтерлінгвальні аспекти фразеологічних одиниць в англomовному та україномовному дискурсах (на матеріалі числівників). URL: https://www.researchgate.net/publication/277858740_Intralingvalni_aspekti_frazeologicnih_odinic_v_anglomovnomu_ta_ukrainomovnomu_diskursah_na_materiali_cislivnikiv (дата звернення 10.11.23).
43. Швачко С. О., Шуменко О. А. У царині денумеральних конструювань: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2013. 198 с.
44. Швець А.О. Фразеологізми з компонентом-числівником в українській та польській мовах. *Молодий вчений. Філологічні науки. 2014. № 9 (12), вересень. С. 80 – 82.*
45. COOPER. J. C. An illustrated encyclopedia of traditional symbols: Thames and Hudson, London, 1978. 208 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

46. Англо-український фразеологічний словник / уклад. К.Т. Баранцев. 2-ге вид., випр. Київ: Т-во Знання, КОО, 2005. 1056 с.
47. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, В.В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гаврищенко В.М., 2015. 912 с.
48. Crystal D. A Dictionary of Linguistics and Phonetics. 6 th ed. Blackwell Publishing, 2008. 529 p.
49. NTC's thematic dictionary of American idioms / ed. by R. A. Spears. Lincolnwood: NTC Publishing Group, 1998. 419 p.
50. Proverbs from around the World / ed. By Norma Gleason. New York: Citadel Press, 1992. 135 p.
51. The Penguin Dictionary of English Synonyms and Antonyms / ed. R. Fergusson. London: Penguin Books, 1992. 442 p.